

Sayın Başkan, Değerli Meclis üyeleri, hepinizi şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Meclis üyeleri,

Merkez bankalarının yükselen enflasyonu baskılamak için uyguladıkları sıkı para politikaları, dünyada resesyon endişelerini her geçen gün arttırmaya devam ediyor. Özellikle enflasyondaki artış karşısında birçok ülkenin merkez bankasının politika faizlerini arttırması, küresel büyümeyi her geçen gün yavaşlatıyor.

Küresel piyasalar hala 2008 krizinin etkilerini hissederken, pandemi ve sonrası parasal genişleme, ticaret savaşları ve nihayetinde Rusya-Ukrayna savaşı ile artan riskler, uzun süredir büyümeyi yavaşlatıyor ve stagflasyon riskleri artarak devam ediyor.

Küresel piyasalarda bu gelişmeler fiyatlanırken, 1970'li yıllardaki gibi yeniden yüksek enflasyon ve düşük büyüme endişeleri artıyor.

Özellikle stagflasyon riskinin bertaraf edilmesinde devreye alınan sıkı küresel finansman koşullarının sonuçlarının ortaya çıkaracağı olumsuzlukların ortadan kaldırılması için yeni bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

Küresel piyasalarda yaşanan gelişmelerin belki de en önemli olumsuz etkisini, önümüzdeki dönemde büyümeden emeğin alacağı payda göreceğiz. Özellikle son dönemde emeğin gelirden aldığı pay küresel bazda düşerken, bu durum küresel talep seviyesinde düşüşe neden olacak, büyüme dinamiklerini aşağıya çekecek başka bir etki olarak karşımıza çıkacaktır.

Küresel ekonomilerde önümüzdeki dönemde ortaya çıkma olasılığı yüksek olan durgunluk ve uzun süreli yüksek enflasyonun seyri, ülkemizin ihracat kapasitesini daraltırken, artma eğiliminde olan dolar/TL kuru üzerindeki baskıları da arttıracaktır.

Ülkemizin de dâhil olduğu gelişmekte olan ekonomilerin, küresel ekonomideki bu değişimden ne yönde etkileneceğini belirleyecek olan temel unsurların başında ise ekonomik büyüme stratejilerinin mahiyeti ile teknoloji ve inovasyon yetenekleri gelmektedir.

Öte yandan, üç temel teknoloji trendi, uluslararası üretimi ve değer zincirleri kanalıyla küresel ticareti ileriye dönük olarak şekillendirmektedir: 'robotik destekli otomasyon', 'gelişmiş tedarik zinciri dijitalizasyonu' ve 'katmanlı üretim teknolojisi.

Tabi tüm bunları yeşil dönüşümle birlikte ele almak doğru olacaktır. Çünkü Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı üretim biçimimizi doğrudan etkileyecek bir süreç olacaktır.

Dolayısıyla, teknolojik altyapının ve özellikle dijital teknoloji altyapısının sağlanması/güçlendirilmesi, gelişmekte olan ekonomilerin gelecekteki konumunu belirleyecek olan en önemli anahtar süreçtir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Son dönemde firmalarımızın cirolarında önemli ölçüde artış söz konusu, lakin kur ve enerji fiyatlarındaki artış işletme sermayesi yükümlülüklerini arttırıyor. Kar marjının sabit kaldığı ve borçlanma maliyetlerinin arttığı bu dönemde, işletme sermayesi finansmanına erişim maliyetleri karlarımızı götürüyor.

Bu dönemde bir miktar stok karımız var ancak stok karı sürdürülebilir değil. Bugünkü stok karı, yarın stok zararına dönüşebilir.

Önemli olan sektörlerde operasyonel karlılık. Yani kar marjına sahip olmak daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Son dönemde, sanayicinin koyduğu sermaye yüksek enflasyon altında erimektedir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Enflasyonist dönemlerde, paranın satın alma gücünün değişmesi nedeniyle, firmaların mali tablolarının homojen yapısı olumsuz etkilenmektedir.

Geleneksel muhasebe sistemine göre hazırlanan mali tablolarda enflasyon etkisi dikkate alınmadığından, kur artışı ile firmaların fiktif karları ortaya çıkmaktadır.

Firmalar aslında gerçekte olmayan fiktif karlar üzerinden daha çok vergi ve kar payı ödemek zorunda kalmaktadırlar. Firmaların fiktif karları üzerinden vergi ödemesi firmaların mali yapılarını zayıflatırken, diğer taraftan da makro ekonominin temeli olan üretim ve istihdam kapasitelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Diğer taraftan fiktif karları üzerinden vergi ödemek durumunda olan mükelleflerin, kayıt dışı ekonomiye yönelme isteklerinin artacağı riskinin de dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum.

Türk Lirasının satın alma gücündeki değişmeleri dikkate alan enflasyon muhasebesi uygulaması zorunlu hale gelmiştir. Aslında mevzuatımızda yer alan ancak bu yılın başında çıkarılan bir yasayla 2023 yılına ertelenen Enflasyon muhasebesi hakkında hükümetimizin gerekli duyarlılığı göstermesi ve bu uygulamanın bu yılı kapsayacak şekilde bir an evvel yürürlüğe girmesi gerekmektedir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Makroekonomik değişkenlerle ilgili görüşlerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum.

2021 yılının son çeyreğinde faiz indirimi yapan Merkez Bankası, yılın ilk yedi ayında olduğu gibi Temmuz ayında da politika faizinde bir değişikliğe gitmeyerek %14 seviyesinde sabit tuttu.

Son dönemde uygulanan politika tercihinde para politikasının önemsizleştirildiğini gözlemliyoruz. Uygulamaya konulan makro ihtiyari politikalar para politikasının ikamesi değildir, tamamlayıcıdır. Mevcut durumda para-maliye politikasında doğru eşgüdümün sağlanması gerekiyor. Eşgüdümü sağlayan sıkı para, genişleyici maliye-gelirler politikası olmadan Merkez Bankasının alacağı kararlar, istikrara katkı sağlamamaktadır.

İtibarlı bir para politikası, erken davranmayı ve bazı taahhütlerde bulunmayı gerekli kılmaktadır. Ekonomik hayatın doğasında bulunan bazı risk ve belirsizlikler, verilen taahhütlerin yerine getirilebilmesi için merkez bankaları tarafından kullanılması gereken takdir yetkisine ihtiyaç oluşturmaktadır.

Söz konusu takdir yetkisi, farklı ekonomik koşullar altında merkez bankaları tarafından alınabilecek aksiyonların limit aralığını açıklamaktadır. Uygun para politikası tercihinde amaçlanan ise doğru taahhütleri ve yeteri kadar takdir yetkisini içerecek dengeyi sağlamaktır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Makroekonomik yapının kalıcı olarak dengelenmesi için enflasyon sorununun çözülmesi gerekiyor. Kur artışları enflasyonun en önemli nedeni olarak karşımızda duruyor. Kur artışları ile birlikte arz yönlü bir enflasyon eğilimi her geçen gün artıyor. Kurlarda istikrarı sağlamadan enflasyon sorununu çözemeyiz. Kurdaki istikrarın

sağlamanın yolu döviz açığını kapatmaktan geçiyor, bunun için de daha az ithalat, daha fazla ihracat, daha fazla katma değerli ürün, yani üretmemiz gerekiyor. Finansman ihtiyaçlarımız uygun şekilde sağlandığı sürece biz buna muktediriz.

Enflasyonun uzun süre devam etmesi, düşürmek için ödenecek bedeli de artacağı unutulmamalıdır.

Enflasyonun yarattığı belirsizlik, yatırım ve dayanıklı mal satın alma konusunda çekingen davranılmasına da neden olmaktadır.

Enflasyon seviyesindeki artış ayrıca, üreticinin fiyat yapabilme kabiliyetini ciddi anlamda azaltmaktadır. Üretim maliyetleri artarken, işletme sermaye ihtiyacı da her geçen gün daha da artmaya devam etmektedir. Lakin bunun karşısında firmaların sermayeye ulaşabilme zorlukları da artıyor. Üretim yapabilmek için işletme sermayesi açığını kapatabilecek nitelikte yenilikçi finansman araçları geliştirebilmek gerekiyor.

Değerli Meclis Üyeleri,

Döviz kurlarında meydana gelen değişimler firmaların rekabet güçlerini de etkileyebilmektedir. Döviz kuru değişimlerinin firmaların niteliklerine göre rekabet gücü ve dolayısıyla nakit akışları üzerindeki etkisi olumlu veya olumsuz olabilmektedir.

Buna ek olarak döviz kurundaki değişme, firmaların kullandığı ithal girdi fiyatlarını da değiştirerek, rekabet güçlerini etkilemektedir.

Faiz kararı ile birlikte reel döviz kurunun son yılların en düşük seviyesine gelmesi, kur şoku ile kurların yükselmesi ithalat maliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

İhracatta son dönemde ivmelenme devam ediyor. İhracatta rekabet üstünlüğünü sağlayan tek faktör kur artışları değildir. Kur ile bir yere kadar avantaj sağlarken, rekabetçi bir ihracat yapısına kavuşmak için, faktör verimliliği, üretim faktörlerinin kalitesi, doğru ve uygun sanayi politikası, yerli ara ve sermaye malı kullanımı, öngörülebilirlik ve ölçek faktör gibi unsurlarla gerçek anlamda rekabetçi bir yapıya ulaşılır.

Geçtiğimiz hafta Dünya Gazetesi işbirliği ile ASO'da düzenlediğimiz "Dış Ticarete Yeni Ufuklar" konulu toplantıda da birbirinden kıymetli konuklarla bu konuları daha detaylı ele aldık.

Dünya Gazetesi yazarlarının ve sektör temsilcilerinin konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda dış ticarete yeni eğilimler ve riskler üzerine odaklanıldı. Özellikle Profesör Dr. Erhan Aslanoğlu'nun sunumunu burada olup hepinizin dinlemesini isterdim.. Çok önemli tespitler yaptı.

Eylül ayında yeni bir toplantı daha gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Yeni konuşmacılar da olacak. İçerikle ilgili önerileriniz olursa onları da mutlaka benimle paylaşmanızı rica ediyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

Son bir konuyu daha sizlerle paylaşıp konuşmamı tamamlamak istiyorum. Geçen hafta başında Milli Eğitim Bakanımız Sayın Mahmut Özer ile bakanlık bürokratlarını, bazı milletvekillerimizi ve Ankara Valimizi ASO'da ağırladık.

Milli Eğitim Bakanlığı ile ASO arasında mesleki ve teknik eğitimde istihdam ve üretim ilişkisini güçlendirmek amacıyla "Mesleki ve Teknik Eğitimin Geliştirilmesi İş Birliği Protokolünü" imzaladık.

Bundan büyük bir mutluluk duyuyorum. Mesleki ve teknik eğitim kurulduğu günden bu yana ASO'nun en temel önceliklerinden biri olmuştur. Bu konuda hep beraber büyük çaba gösterdik. Türkiye'ye örnek olacak projeler ortaya koyduk.

Bu çabalarımızla mesleki teknik eğitimin algısını değiştirdiğimize inanıyorum. Bizim bu çabalarımızla beraber son dönemde mesleki eğitimde hakikaten çok önemli adımlar atılıyor. Bu çabalar devam ederse mesleki eğitimde önemli bir noktaya geleceğimize inanıyorum.

Milli Eğitim Bakanlığımızla yaptığımız bu protokolle okul-sanayi iş birliğini daha fazla geliştirecek, adeta kol kola çalışabileceğimiz yeni bir yapılanma gerçekleştiriyoruz.

Bu yapılanmayla Ankara'daki meslek liseleri ve mesleki eğitim merkezlerine, ASO'nun meslek komitelerinden görevlendirme yapacağız. Bu şekilde iş yeriyle okul arasındaki bağı geliştirerek sanayinin istihdam açığını kapatmaya çalışacağız.

Yani Ülkemiz için üretecek gençleri daha donanımlı yetiştirmek için bu protokolü yapıyoruz. Bu protokolle; sanayicilerimizin meslek liselerine usta eğitimcilerini göndermeleri, öğrencilerin staj yapmaları, tespit edilecek öğrencilere burs desteğinde bulunulması, burada yetişen öğrencilerin iş yerlerinde istihdam edilmesi, okulların atölye ve laboratuvar eksiklerinin birlikte giderilmesi gibi pek çok adım atılacak.

Mesleki ve teknik eğitimde bugüne kadar gösterdiğimiz çabayı ülkemiz için bundan sonra da göstermeye devam edeceğiz. Bu protokolün hem ülkemize, hem Ankara'ya hem de odamıza hayırlı olmasını diliyorum.

Ezcümlle, artan küresel riskler küresel ekonomilerde büyüme dinamiklerini her geçen gün aşağıya çekerken, riskler aynı zamanda fırsatları da beraberinde getirmektedir. Kıta Avrupa'sında özellikle Doğu Avrupa'da yaşanacak enerji krizini ülkemiz önemli bir fırsata çevirebilir. Özellikle ülkemizin sahip olduğu lojistik avantajları, sizlerin de katkılarıyla yetiştireceğimiz nitelikli insan kaynağı ile birlikte dinamik ve doğru stratejilerle çok daha büyük fırsatlar yakalayabiliriz.

Sözlerime burada son veriyor hepinizi saygıyla selamlıyorum.